

Desvetllament intuïtiu

Dir que estem vivim una de les més agudes crisis dintre el camp cultural, en els moments actuals no és llençar un vilipendi o exageració, així com tampoc res té d'anormal l'estat deplorable en què es troba el contrast anímic d'un reaccionament.

Vivim anys en dies, esperonem d'una manera incansable el nastré esperit. No és suficient el volum davant el desig centuplicat. Tota la inèrcia acumulada per necessitat o per manca de desvetllament, avui empeny els complicats i delicats rodats de les diferents branques que integren la ciència. Avui, tothom forfolleja per a fer moure la gran màquina que del maneig d'ella solament en tenien coneixement els afortunats i els privilegiats.

Molt de compte hem d'esmerçar-hi en aquest moviment d'accelerament progressiu, i perquè la producció sigui perfeccionament de la matèria emprada, cal que totes les pulsacions funcionin a un mateix impuls; donant les voltes precises en cada el·lipse, els espais adequats en cada punt d'espera i una compenetració de cada etapa.

Tota aquesta activitat que peremptòriament reflexa un desvetllament, cal cuidar-la, estudiar-la i encaminar els seus passos a un camí segur i dreturer, puix els desenvolupaments en massa o sigui un desvetllament general, en períodes crítics, poden les mateixes circumstàncies transformar-la en una intuïció que en altres ocasions, no resultaria d'una tant manifesta gravetat com en l'hora present.

TEMES D'AGRICULTURA

Els climes

Els climes en geologia, indiquen la temperatura per faixes o zones en la superfície del globus terrestre, marxant de l'equador o de les majors calors i avançant cap als gels perpetus dels pols. Aquestes indicacions generals es troba l'agricultura en tantes excepcions, com són les muntanyes ondades i accidents locals, capaços de modificar l'efecte de l'acció del sol. L'agricultura vol divisions, que positivament representen temperatures aptes per a portar certs fruits, i negant-se en altres.

La situació agrícola d'un punt qual-sevol, es determina per la seva latitud geològica o distància del sol i per l'altura al nivell del mar. És per a totes les nacions bona la variació de climes, perquè cada cultiu o grups de cultius volen i és necessari el seu clima.

Si s'afegeix la graduació de la sequedat o humitat, es té la complexió de territori, o sigui el *temperament*. És càlid, fred o temperat, humit o sec i a més bo o dolent, o malalt.

Al canviar els climes geològics no assoleixen la indústria humana, però si a modificar els temperaments en reduïdes

localitats, prenent o posant aigua i arbolat.

En la pujada s'adverteixen faixes de diferent vegetació, o sigui de plantes que tenen també els seus límits i després altres, fins que ja no es veu ni una. Aquestes faixes denoten i confirmen els climes agrícoles.

Hi ha climes molt estranys: plantes plantades en aquests climes, unes pugen més que les altres. I en climes diferents es logren igual altures. ¿En quin terreny deixa d'haver hi muntanyes que l'abriguin, boscos que el resguardin, descampats que el destemplin, corrents d'aire per muntanyes o terres baixes, rius o bé altres accidents causants de calor, de fred, de vents, d'humitat o sequedat, o bé d'una manera parcial, general, temporal o permanent?...

Totes aquestes afeccions meteorològiques o climatològiques es resumeixen per grups o seccions, en els climes agrícoles. I com aquests no representen una idea pràctica, s'ha procurat materitzar-los en regions de cultiu, que agafen caràcter i nombre de la planta notable, que ocupa l'extensió i fitxa els límits de cada una d'elles.

AGUSTÍ RIFER VILA

(seguirà)

El periòdic més antic del món

El degà de la premsa xinesa complí mil anys. Els seus fundadors pertanyien a la noblesa i eren responsables amb la seva vida del que s'imprimia.

Amb tot i que les més antigues gasetes i periòdics europeus compten solament tres-cents anys d'existència, Xina pot enorgullir-se de posseir el periòdic més antic del món.

El «Tsen-Tze-Kwan-Pao» degà del periodisme mundial, complí fa vint anys, el seu primer mil·lari. Durant més de mil anys, aquest òrgan de la premsa xinesa ha vingut apareixent sense interrupció. Noves dinasties vingueren i passaren. El periòdic, més fort que elles, no no deixà d'aparèixer ni una sola vegada. Quan en 1912 es portà a cap el canvi de govern, proclamant-se la República Xinesa, el periòdic es limità a canviar el seu nom pel de «Periòdic Oficial del Govern».

Els redactors d'aquest antiquíssim periòdic, alguns dels quals es comptaven entre els més distingits literats de l'Imperi, gaudien de grans prerrogatives, ostentaven títols de noblesa i d'elevats tractaments. No obstant, eren estrictament responsables pel que apareixia en el periòdic. Un d'ells fou decapitat per haver omès en un article, un dels molts títols que ostentava llavors el «Fill del Cel». Altres foren sotmesos a la pena capital per donar a la circulació notícies falses.

En el Museu Imperial de Peiping, existeix una col·lecció completa d'aquest interessantíssim periòdic.

En moltes ocasions s'ha dit que el progrés i la cultura d'un poble es coneix per la vida dels seus periòdics; admetent aquesta definició com a cosa certa,—i que no hi ha dubte és encertada—no seria possible a cap nació voler tractar a la Xina, d'inculta i retrògrada.

B. L.

CASTELLARENCS!!!

SUBSCRIVIU-VOS A «LA FARGA»

AUTUMNE

LA CARRETA D'EN QUIM..

A Josep M.ª Pibernat Viumala

De matí, de matinet i en un jorn tardor, d'aquests jorns que conviden a la meditació i a la contemplació de la naturalesa en tots llurs variats aspectes, és quan l'ànima esponjada de delit i de desfici alhora, es concentra i evoca els éssers estimats que les necessitats de la vida els duen en una absència obligada i els fa malgrat les distàncies que els separen, més cobejosos d'heure'n l'alè i el bes reconfortant que aminora l'enyor i fa més assequible i planer el goig esperat.

I el desfici de l'hora i del moment que sembla fet a posta per a satisfer les ànsies de pau i de benaurança, comença a donar plasticitat al desig dels cors apenats i el jorn, com si pressentís la gràvida potencialitat de la llum de Febus i l'esplendidesa de color de Flora, s'aixeca lliure del vel de boira en l'atzur i al cant escadusser de les aus que encare gaudegen de la càlida estatgeria de les valls mentre la carreta, diminut vaixell que es gronxola d'ací i d'allà per damunt el caminal encerclat de boscúries verdejants, fa el seu camí amunt, amunt de la muntanya on la joia familiar concentrada en la quieta i alegre casa del llogarret humil i hospitalari l'espera un fill amb els braços oberts, aquell fill que els deures amb la pàtria l'obligaren al sacrifici de llur vida i que, ara, acomplert el deure obligat, es troba convalescent gaudint de la salubritat i de la pau del llogarret.

Oh, com hi van els cors dels pares per tal d'abraçar el fruit del seu amor i d'al·leugerir-se de la pena!

La carreta d'en Quim, tirada per la burreta mansa com un anyell va pujant amunt del caminal que serpenteja entre pedruscall, brosta i argelagues que fan més costaruda l'ascensió. Però, què representa tot aquest afeixugament d'obstacles comparat amb l'alegria dels uns i amb la satisfacció dels altres? Cap sacrifici per recompensat que sigui i per molt que desgasti les energies del cos podrà igualar-se amb el sacrifici que els pares han fet, fan i faran pels fills que en moments de perill per a la seva vida tenen necessitat de l'auxili amorós i del coratge sincer, incondicional que sols els qui els donaren la vida poden fer!... I en aquest cas, la carreta d'en Quim i amb ella els cors dels pares són els qui, junts, es deixen per tal d'ésser de jorn al llogarret i compartir, malgrat sigui per unes hores, amb els cors que tant s'estimen i s'enyoren per llur absència obligada...

Ja es dibuixa al lluny la meravellosa silueta de les vetustes cases escampades graciosament i la carreta davalla ansiosa d'estrènyer mans i de dir en silenci el que el cor, taponejat de tants sofriments, no gosa dir.

L'aura matinal de l'autumne es refrega subtilment per la cara del fornit paisatge i totes les coses tenen un caire i un encís que captiva: tot parla al cor que gojosament plora emocionat.

—*Ja hi som!*—diuen els qui dins el diminut vaixell han anat esperonant amorosament la mansa burreta; ella, com si ja pressentís l'emoció del moment, es para al mig del caminal ple de sol i davant el portal des d'on les veus conegudes li diuen uns mots de reconeixement i d'afecte.

I és ací on les ànimes que no han perdut les nocions del què és i representa el llaç de la família ungida a la fe, a l'amor i als deures de ciutadania, es manifesten en tota llur dolçíssima i fraternal humilitat i posen en cada paraula l'afecte del cor que és la flor que més perfum d'amor escampa per arreu on els esperits conserven amb tota llur integritat, la puresa dels sentiments. Per això al delicat contacte de les virtuts estatjades en el sí de cada familiar, brollen ruixims de llàgrimes que a l'igual que perles marines, formosegen encara més la sensibilitat de l'ànima.

Oh, quin moment més sublim i més esplèndid de llum i de color emotives per a la tela d'un artista!

Les llàgrimes de goig i d'alegria vesades en l'arribada, es tornen, després d'un esdeveniment de convivència, en llàgrimes de dolor i de tristesa... El fill no pot retornar encara a la llar paterna; la convalescència és llarga, el mal fou greu però serà curta si el guariment és complet.

Però, com desprendre's dels braços estimats, d'aquests braços que en la infantesa del fill tant l'havien gronxolat i l'havien divertit!... Sols uns mots s'ouen després de les emocionants abraçades... —*Amb Déu siuu i a reveure, pares estimats!*—Aquests són els únics vocables que pot dir el convalescent, un jorn ungit al sacrifici.

—*Fins d'ací poc, fill enyorat!*—, encara poden dir els llavis paternals.

La carreta d'en Quim, s'allunya caminal enllà, mentre unes mans i uns mocadors blancs com colometes de pau i de benaurança voleien enlaire com a guiatge cert d'inoblidable amor, fidelitat i respecte

AMAT GOSALBES

Història-Literatura

Les pàgines de LA FARGA, per a la prosperitat i grandesa de Castellar del Vallès, fem sentir-hi avui una viva afició per les lletres pàtries.

Posem la mà a la ploma, per donar aquest començament en fer-hi inclinar el nostre poble a que vingui a conèixer dels nostres literats les seves obres.

Entrem dintre l'immens camp de la literatura, i en ella compenetrar-nos especialment amb la poesia, que és la manifestació vivent de la nostra llengua i aquesta, com a manifestació clara i genuïna del nostre pensament i del nostre caràcter.

Tenim el propòsit de que siguin conegudes les produccions dels NOSTRES GRANS POETES; obrim per a les seves obres una galeria i especialment dintre d'ella, que vingui a figurar el poeta de l'avior per assaborir les seves obres que ens conforten l'esperit i ens reconstrueix de llum severa.

Procurarem a ésser possible, acompanyar-hi notes biogràfiques dels autors en forma molt explícita i si es fa impossible fer esment d'aquesta transcriurem al peu de les composicions la data de la seva aparició que la judiquin interessant o notòria.

En aquesta galeria hi figuraran solament poetes catalans, entenem per aquets els que han escrit en llengua catalana, o sia, la parlada pels naturals de les terres de raça catalana, i així doncs, els poetes de la vella Catalunya, deuen ajuntar-se amb els seus meritíssims germans de València, Mallorca i Roselló, que avui com temps antic sabem aconseguir amb ideal clarividència el comú llenguatge literari, sols diferenciat per sobries supervivències clàssiques conservades sota la crosta de cada forma dialectal.

Serà d'interès remoure la nostra literatura a través de la història que ensenyi com la poesia—parla dels nostres amors—és una de les pedres precioses pertanyents a la mateixa història.

En el camp de les lletres catalanes és el camp propi dels Jocs Florals; la poesia ha estat i és llegida amb gran interès pels intel·lectes, posant-hi una especial atenció des del temps de la nostra renaixença fins els nostres dies.

Els literats o diem també els poetes, amb les seves obres demostren amb quina vivor despertaren l'ànima de Catalunya. La poesia, produccions literàries desperten els pobles recobrant la llengua.

La literatura, la nostra parla, seguint el mateix pas en les evolucions del nostre poble, ha estat renovada, ha estat consentida igual que la nostra nacionalitat per això la trobem lligada amb la gloriosa història de Catalunya, a un temps

en l'opressió en l'esclavitud i en l'afebliment, i en altre de plenitud i d'aurores resplendents.

Seguim els passos de l'història i al mateix temps la seva vida literària.

Posem esment en la formació de l'idioma segle XI - XII i la creixença del segle XIII, no deixant a l'abandó la poesia d'aquesta època trobadoresca, (1160-1272) i de transició (1272-1350).

Enaltim l'escola poètica catalana dels segles XIV i XV que amb l'influència del període tolosà (1350-1416) hi ha la implantació dels Jocs Florals en 20 de febrer de 1393 per Joan l'Amador de Gentilesa. El període italià (1416-1460) i el valencià (1460-1500) que és tot una època florida de nostra literatura que desgraciadament diem poc reviscolada, poc coneguda en general pel nostre poble.

Després de la gran puixança del segle XV ens ve la decadència de la nostra llengua; els escriptors catalans resplendixen escrivint en llengua castellana, època que malgrat això, la tenim de demostració i ens serveix de que no som mai faltats per notables intel·ligències.

L'empobriment de nostra parla, és deguda a l'incultura fins hi tot m'atreveixo en dir per la poca decisió dels conreadors que l'ajudaren a l'arreconament de tres segles XVI - XVII - XVIII, en els quals s'hi registren quina fou la seva principal causa, aquesta es l'unió de la Corona d'Aragó amb la de Castella, que que és quan Catalunya deixa d'ésser regne amb sobirania pròpia, predomina la llengua central que era la castellana, i s'adopta la llengua protegida oficialment. La nacionalitat catalana es sent consentida, la literatura s'en va a l'empobriment contribuint-hi després encara els anys 1707 - 1714 - 1716 - 1717 - amb els seus cèlebres atemptats contra nostres privilegis, i la pèrdua de les nostres llibertats, per consegüent, la llengua perd també la seva alta categoria i fins hi tot l'esperit del poble que la parla.

El segle XIX ja és un esplet de vida, les manifestacions literàries pugen incomparablement més en qualitat i en quantitat que les dels segles XIV i XV. Els romàntics erudits produïren per espai alguna composició en la llengua pròpia, i en ells, és En Bonaventura Carles Aribau, que en 1833 amb la seva *Oda* rublerta d'un sentiment personal, al nostre verb i a la Pàtria, és l'influència que dona començament de les primeres manifestacions de la Renaixença.

Renaixença...! La Festa Floralesca, és restaurada a iniciativa d'En Rubio i Ors, *El Gaiter del Llobregat*; al Consell de Cent s'obren les portes de bat a bat i es desperta l'ideal patriòtic, que és el camí que penetra al segle d'or per l'atreuiment i per la força rellevant de les grans figures, que avui comptem dintre la literatura catalana.

Signi el segle d'or pel poble de Castellar del Vallès, amb la coneixença des d'aquestes pàgines dels nostres grans poetes i les seves obres.

FRANCESC GOSALBES I CASTANÉ

Galeria Literària

Inaugurem avui la «Galeria Literària» amb una composició de gènere èpic assolit dintre la perfecció del sapientíssim En Manuel Milà i Fontanals, que fou el primer president del Consistori dels Jocs Florals en la restauració del 1859; també president en 1883 en el vint-i-cinquè aniversari de la seva celebració.

LA COMPLANTA D'EN GUILLEM

- I Planyeu-vos camps de Dela, serra d'Espill!
La vostra flor més bella no la teniu;
l'arbre de verdes branques caygué y morí!
- II Los dos barons pugnaven de temps antich:
tronava la tempesta per valls y cims.
Un jorn l'arc de bonansa verem lluir.
- III Era Guillem de Dela gallart fadri,
en arts de pau y guerra fort y subtil,
y'ls cavallers li deyen lo rey dels nins.
- IV Serventa de la Verge Blanca d'Espill,
era couhort de pobres y pelegrins
per tots anomenada la flor de llir.
- V —D'Espill pubilla y dona obre'm ton pit;
coneixes al de Dela, lo rey dels nins:
¿Per senyor lo voldries? —Oh mari, sí!
- VI Herèu de mon llinatge, Guillem, mon fill;
Be saps quina es Na Blanca, la flor de llir:
¿Per fembra la voldries? —Oh pare, sí!
- VII Reberes als de Dela, palau d'Espill!
Ensems Guillem y Blanca, foren ací;
que un sol mot se diguessen no's va sentir.
- VIII Mes semblà que la sala de llum s'omplí,
y que olor se movia de Paradís,
y ella's tornà més bella, ell més gentil.
- IX Ay! de la sort del home qui sap la fi?
Vingué una torrentada de sarrahins,
trencant castells y pobles y monestirs.
- X Del pont major de Dela ja son al mitj;
Guillem surt ab sa massa fortment ferint,
mes tremolant sageta se n'hi va al pit.
- XI —Adeu, vassalls de Dela, feels amichs!
Adeu, pare adeu, Blanca, pregau per mi
que cap a Jesús vola mon esperit! —
- XII Ara ben lluny plantada de sa rahil,
a dins d'ombrivol claustre benedictí
al cel son perfum llausa la flor de llir.
- XIII Planyeu vos camps de Dela serra d'Espill!
La vostra flor més bella no la teniu;
l'arbre de verdes branques caygué y morí!

MANUEL MILÀ I FONTANALS

(còpia textual) 1872.

Aquesta balada encantadora i de sentiment pregon i delicat sobre la mort d'En Guillem de Dela, el mateix autor compongué la melodia per a cantar-la.

En Manuel Milà i Fontanals, nasqué el 4 de maig de 1818 a Vilafranca del Penedès, i morí en la mateixa població el dia 1.er de juliol de 1884.

Consell Municipal de Castellar del Vallès
PRESIDÈNCIA

AVÍS

Ampliant els diferents recordatoris sobre l'obligació que tenen tots els industrials i comerciants de portar el llibre sobre la xifra de negocis, dec fer present a tots aquells que encara no ho han fet, el deure que tenen de presentar a la Secretaria del Consell Municipal, les declaracions mensuals per duplicat sobre la susdita xifra de negocis, del 1 al 15 de cada mes següent al en què faci referència llur declaració.

Per consegüent, es dona un darrer termini que finirà el proper dilluns, per presentar les declaracions corresponents als finits mesos d'agost i setembre, altrament se'n donarà compte a la Superioritat en virtut d'ordre rebuda a aital efecte.

Castellar del Vallès, 28 d'octubre del 1937.

El President del Consell Municipal,
V. ROCA

INSPIRACIONS ESPONTANIES DEL FRONT

Que no en quedi ni un bocí

Som tots els treballadors
que amb el llaç de la unitat,
volem que sigui realitzat
el somni de nostres cors.

Són hores tristes i d'angúnia
les que espanyols travessem,
però, la gran causa que defensem
ens portarà sens dubte a la victòria.

Volem tots enderrocar el feixisme
que amb unglots d'espèrver,
resisteix amb gran desesper
a un sol pas de l'abisme.

Sols falta dar-li una empenta
perquè el negre aligot rodoli
i que a l'arribar a baix, s'estabelli,
no quedant-ne d'ell ni una miqueta.

Que ni un bocí en pugui quedar,
doncs, és com un gran arbram,
més dolent i arrelador que el gram
que costa en el camp tan de matar.

Que no dolgui als pares
la sang vessada de llurs fills
pensem que ara aquests perills
seran demà les llibertats enyorades.

DOMENEC TORRENS

Valdeconejos, octubre 1937.

NOTICIARI

EL TEMPS I ELS BOLETS

Des de principis d'aquesta setmana que plou abundantment, pluja per cert molt benèfica pels sembrats i àdhuc pels bolets que ja comencen a fer-se'n de debò. El diumenge passat ocorregué un cas d'intoxicació per haver menjat bolets dolents, ço que ens permetem aconsellar que abans de menjar-ne tothom estigui ben segur de si són veritables, en evitació de certs casos que poden passar sempre lamentables.

NECROLOGICA

Dimecres passat, després de sofrir una delicada intervenció quirúrgica, va deixar d'existir a una Clínica de Sabadell, la veïna Conçol Mas Casellas.

Traslladem a tots els seus desconso-familiars, la nostra més sentida condolença.

INTERVENCIO
DE L'HOSTAL DE LES ARENES

Ens enterem de l'Ordre de la Presidència de la Generalitat del dia 13 del mes que som, per la qual és intervingut pel Departament de Presidència l'Hostal de les Arenes d'aquest terme municipal per tal d'ésser destinat a finalitats adequades al moment actual i designant per a exercir les tasques derivades d'aquesta intervenció, el nostre amic i veí de la present Francisc Orpi Pelfort.

LEL LLICENCIES
D'APARELLS RADIO-RECEPTORS

Ens enterem que el proper dilluns i com a darrera vegada, es podran retirar

els rebuts d'ús i tinença d'aparells radio-receptors a les dependències del Consell Municipal durant les hores d'Oficina. Els qui qui no ho facin, hauran de traslladar-se a Sabadell (Montserrat, 4).

Ço que fem públic per tal d'evitar els consegüents perjudicis i molèsties que podria reportar el seu incompliment als interessats.

DIVISIO DE CONSELLERIES

Ens assabentem de l'acord del Consell Municipal del dia 26 del present mes, per mitjà del qual la Conselleria de Cultura i Assistència Social ha quedat dividida en dues Conselleries, la primera de les quals continua ocupant la Presidència el nostre amic Lluís Montagut, i per a la segona o sia l'Assistència Social ha estat nomenat President de la mateixa el nou Conseller Josep Abelló. Continuaran formant part com a Consellers de les susdites Conselleries els ciutadans Joan Sabater i Joan Homet.

NAIXEMENTS

Dia 22.—Montserrat Caelles Valdeoriola, filla de Joan i de Vicenta.

Dia 24.—Miquel Romeu Prat, fill de Remigi i d'Eulàlia.

La nostra més sincera felicitació als pares i demés familiars dels nou-nats

DEFUNCIONS

Dia 23.—Enric Miravittles Ferrerons, de 77 anys, vidu.

Dia 27.—Valentí Vila Olivé, de 64 anys, casat.

Traslladem als seus familiars el nostre més expressiu condol.

Si llegeixes i divulgues

LA FARGA

faràs obra netament cultural
a l'ensem contribuiràs de la ma-
nera més directa pel creixement
d'aquest poble, que tots hem
de procurar sigui un fet.

Defugir del deure equival en pri-
mer lloc, renunciar al dret que ens
pertoca.